WIKIPEDIA

Bahaso Haji

Wikipedia Minangkabau - Lubuak aka tapian ilimu

Bahaso Haji atau **bahaso Aji** adolah bahaso nan dipakai dek suku Haji[1] di kabupaten Ogan Komering Ulu Selatan, Sumatera Selatan. Bahaso ko tamasuak dalam rumpun bahaso Austronesia. Sacaro genetis, bahaso ko masih dalam rumpun bahaso Malayu jo sapartigo kato-katonyo barasa dari bahaso Lampung.

Panutua asali bahaso Aji tingga di tigo kecamatan, iyolah Kecamatan Muaradua jo Kecamatan Simpang Martapura, Kabupaten Ogan Komering Ulu Selatan, Sumatera Selatan, sarato Kecamatan Kalianda, Kabupaten Lampung Selatan, Provinsi Lampung. Jumlah panutua bahaso Aji pado tigo kecamatan itu kurang labiah 19.456 jiwa. Akan tetapi, dari jumlah tasabuik, nan paliang banyak tingga di wilayah Kecamatan Muaradua, iyolah bajumlah 14.607 jiwa.[2]

Bahaso Haji

Ditutuakan di	Indonesia
Wilayah	Kabupaten Ogan Komering Ulu Selatan, Sumatera Selatan
Jumlah panutua	19.456 (Kantor Statistik Propinsi Sumatera Selatan, 1991) (*indak ado tanggal*)
Rumpun bahaso	Malayu-Polinesia ▪ Malayu-Sumbawa ▪ Melayik ▪ Malayu ▪ **Bahaso Haji**
Kode-kode bahaso	
ISO 639-1	-
ISO 639-2	-
ISO 639-3	hji

Daftar isi

Sastra
- Bahaso rakyaik
- Ungkapan
- Puisi rakyaik

Rujuakan

Pautan lua

Sastra

Karya satra nan dipunyoi masyarakaik Aji iyolah babantuak lisan, sacaro turun tamurun. Sastra lisan tu ditutua jo bahaso Aji. Fungsi sastra lisan dek urang Aji diantaranyo sabagai panghibur, pandidikan, palangkok pamenan, pagaulan, pangubek sakik (manto), pacintoan, bahkan untuak baladang.[2]

Ado baragam jinih karya sastra lisan bahaso Aji, diantaronyo bahaso rakyaik, ungkapan tradisional (parumpamoan, paribaso, baso kieh, papatah, ibaraik, jo kato bijak), puisi rakyaik, patanyoan tradisional, jo carito rakyaik.[2]

Bahaso rakyaik

Bahaso rakyaik marupokan pamakaian bahaso nan mampunyoi mukasuik tatantu jo caro nan indak lansuang. Istilahnyo disabuik *bahasa balik*. Pamakaian bahaso ko dilakukan jo mambolak-baliakn susunan fonem, misanyo *sapa* (siapo) manjadi *apas*.

Ungkapan

Parumpamoan dalam sastra Aji merupokan kalimaik nan ditujukan untuak maumpanokan sasaurang jo alam atau benda sakuliliangnyo. Contoh parumpamoan dalam bahaso Aji:

> *Pecak mata kurang sambel*
>
> Co mato kurang samba (mukasuiknyo, urang nan nampak indak basimangek)

Paribaso, kieh jo kalimat-kalimaik pendek. Contohnyo:

> *Hulu duwa, Palimbang duwa*
>
> Ulu duo, Palembang duo (mukasuiknyo, dimapun ado hal buruak, ado juo nan baiak)

Bahaso kieh, biasonyo dipakai untuak manyindia urang. Contohnyo:

> *Uluk netok uway*
>
> Co mamotong aia (mukasuiknyo untuak manyindia urang nan karajo sio-sio)

Papatah, marupokan kieh untuak mangecekan sasuatu jo kalimaik pendek sacaro tapek untuak mamatahan ota sasaurang. Contohnyo:

> *Batu kaghang mik cawa*
>
> Batu karang indak bakato (mukasuiknyo, surang pandeka indak gadang ota)

Ibaraik (tamsil), disabuik *bandingan* dek urang Aji, marupokan kieh basajak sarato bairama nan kadang manyarupoi pantun. Misanyo:

> *Jelma pemajuh ngemik guna*
>
> Si tukang makan ado guno (mukasuiknyo, urang nan banyak makan lai baguno juo supayo indak ado makanan rasan dek indak tamakan)

Kato bijak atau arif, marupokan nasihaik dari urang nan dituokan ka sasaurang untuak balaku elok. Dek urang Aji, contoh kato bijak nan utamo jadi padoman iduik dek urang Aji tahimpun dalam *Kerta 12*, nan marupokan *Undang-Undang Adat Haji*. Contoh kato bijak Aji:

Terentang tali di bumi, sungguh endap jangan dipijak

Tabantang tali di tanah, walau randah jan dipijak
(Urang bansaik jan dihino)

Terentang tali di awangan, sungguh tinggi jangan disungkak

Tabantang tali di langik, walau tinggi jan digalah
(Urang tapandang jan disanjuang)

Puisi rakyaik

Puisi rakyaik adolah jinih sastra babantuak puisi. Dalam sastra lisan Aji, puisi rakyaik tadiri dari *jampi* (manto), *tembang* (pantun balagu), *kuncah* atau *undak-undak* (pantun), puisi dalam pamenan anak-anak, *adi-adi*, *ngenjok adak* (puisi dalam malewa gala manuruik adaik), *ngenjak dama* 'maagiah namo', jo *iring-iring*.

Contoh *undak-undak*

Ada dekdanya luk payaw
Tumbuh di huma laya
Ada dedaknya Luk Kangaw
Judu dalam duniya

Ado indaknyo sarupo pisang
Tumbuah di parak baru
Ado indaknyo sarupo Angkau
Jodoh dalam dunia

Rujuakan

1. Haji Speaking Peoples - Joshua Project (http://www.joshuaproject.net/languages.php?rol3=hji)
2. Latifah., Ratnawaty, (2002). *Struktur sastra lisan Aji* (http://worldcat.org/oclc/606009320). Pusat Bahasa, Departemen Pendidikan Nasional. ISBN 9796852594. OCLC 606009320 (http://worldcat.org/oclc/606009320). http://worldcat.org/oclc/606009320.

Pautan lua

(Inggirih) Bahaso Haji (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=hji) di Ethnologue

l · b · s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Bahasa_di_Indonesia&action=edit)

Bahaso-bahaso di Indonesia

Bahaso Indonesia (Isyarat [2])

l · b · s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahaso-bahaso di Sumatera

Aceh • Bangka • Batak Alas-Kluet • Batak (Angkola • Dairi/Pakpak(Singkil) • Karo • Mandailing • Simalungun • Batak Toba) • Col • Devayan (Lekon • Haloban) • Duano[a] • Enggano • Gayo • Haji • Kaur • Komering • Kurinci • Kubu • Lampuang (Lampuang Api • Lampuang Nyo) • Leukon • Loncong • Lubu • Malayu (Malayu Riau)[a] • Malayu Tangah (Besemah • Malayu Bengkulu • Ogan • Semendo • Serawai) • Malayu Jambi • Mentawai • Minangkabau (Aneuk Jamee • Ocu (Kampar) • Dialek Kuantan • Pasisi) [a] • Nasal • Nias • Palembang (Musi) • Pekal • Rejang • Sigulai

l · b · s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahaso-bahaso di Jawa

Baduy • Batawi • Indonesia Peranakan [1] • Javindo [1] • Jawa • Kangean • *Kawi* • Madura • Osing • Pecok [1] • Sunda • Tengger

l · b · s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahaso-bahaso di Kapuluaan Nusa Tenggara

Abui • Adang • Adonara • Alor • Amarasi • Anakalangu • Bali • Bengkala [2] • Bilba • Bima • Blagar • Bunak [b] • Dela-Oenale • Dengka • Dhao • Ende • Hamap • Helong • Ile Ape • Kabola • Kafoa • Kamang • Kambera • Kedang • Kelon • Kemak [b] • Ke'o • Kepo' • Kodi • Komodo • Kui • Kula • Lamaholot • Lamalera • Lamatuka • Lamboya • Lamma • Laura • Lembata Barat • Lembata Selatan • Levuka • Lewo Eleng • Lewotobi • Lio • Lole • Melayu Bali • Melayu Kupang • Melayu Larantuka • Mamboru • Manggarai • Nage • Nedebang • Ngada • Ngada Timur • Palue • Rajong • Rembong • Retta • Ringgou • Riung • Rongga • Sabu • Sasak • Sawila • Sikka • So'a • Sumbawa • *Tambora* • Tereweng • Termanu • Tetun [b] • Tewa • Tii • Uab Meto • Wae Rana • Wanukaka • Wejewa • Wersing

l · b · s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahaso-bahaso di Kalimantan

Abal • Ampanang • Aoheng • Bahau • Bakati' • *Barangas* • Bekati' Rara • Bekati' Sara • Bakumpai • Banjar • Basap • Benyadu' • Bidayuh Biatah • Bidayuh Bukar-Sadong • Bolongan • Bukat • Bukitan • Burusu • Dusun Deyah • Dusun Malang • Dusun Witu • Embaloh • Hovongan • Iban [a] • Jangkang • Kayan Mahakam • Kayan Busang • Kayan Sungai Kayan • Kayan Mendalam • Kayan Wahau • Kelabit [a] • Kembayan • Kendayan • Keninjal • Kenyah Kelinyau • Kenyah Wahau • Kereho • Kohin • Lawangan • Lengilu • Lun Bawang • Ma'anyan • Melayu Berau • Melayu Bukit • Melayu Kutai Kota Bangun • Melayu Kutai Tenggarong • Melayu Dayak • Modang • Mualang • Ngaju • Okolod • Ot Danum • Paku • Punan Aput • Punan Merah • Punan Merap • Punan Tubu • Putoh • Ribun • Sa'ban • Sanjau Basap • Sanggau • Seberuang • Segai • Selungai Murut • Semandang • Sembakung Murut • Siang • Tagal Murut • Taman • Tausug • Tawoyan • Tidong • Tunjung • Uma' Lasan • Uma' Lung

l • b • s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahasa-bahasa di Sulawesi

Andio • Aralle-Tabulahan • Bada • Bahonsuai • Bajau Indonesia • Balaesang • Balantak • Bambam • Banggai • Bantik • Baras • Batui • Behoa • Bentong • Bintauna • Boano • Bobongko • Bolango • Bonerate • Budong-Budong • Bugis • Bungku • Buol • Busoa • Campalagian • Cia-Cia • Dakka • Dampelas • Dondo • Duri • Enrekang • Gorontalo • Kaidipang • Kaili Da'a • Kaili Ledo • Kaili Unde • Kaimbulawa • Kalao • Kalumpang • Kamaru • Kioko • Kodeoha • Konjo Pegunungan • Konjo Pesisir • Koroni • Kulisusu • Kumbewaha • Laiyolo • Lasalimu • Lauje • Lemolang • Liabuku • Lindu • Lolak • Maiwa • Makassar • Melayu Makassar • Melayu Manado • Malimpung • Mamasa • Mamuju • Mandar • Moma • Mongondow • Mori Atas • Mori Bawah • Moronene • Muna • Napu • Padoe • Pamona • Panasuan • Pancana • Pannei • Pendau • Ponosakan • Rahambuu • Rampi • Ratahan • Saluan • Sangir • Sarudu • Sedoa • Seko Padang • Seko Tengah • Selayar • Suwawa • Tae' • Taje • Tajio • Talaud • Taloki • Talondo' • Toala' • Tolaki • Tomadino • Tombelala • Tombulu • Tomini • Tondano • Tonsawang • Tonsea • Tontemboan • Topoiyo • Toraja-Sa'dan • Totoli • Tukang Besi Selatan • Tukang Besi Utara • Ulumanda' • Uma • Waru • Wawonii • Wolio • Wotu

l • b • s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahasa-bahasa di Kepulauan Maluku

Alune • Amahai • Ambelau • Aputai • Asilulu • Babar Tenggara • Babar Utara • Banda • Barakai • Bati • Batuley • Benggoi • Boano • Bobot • Buli • Buru • Dai • Damar Barat • Damar Timur • Dawera-Daweloor • Dobel • Elpaputih • Emplawas • Fordata • Galela • Gamkonora • Gane • Gebe • Geser-Gorom • Gorap • Haruku • Hitu • Horuru • Hoti • Huaulu • Hukumina • Hulung • Ibu • Ili'uun • Imroing • Kadai • Kaibobo • Kamarian • Kao • Karey • Kayeli • Kei • Kisar • Koba • Kola • Kompane • Kur • Laba • Laha • Larike-Wakasihu • Latu • Leti • Liana-Seti • Lisabata-Nuniali • Lisela • Lola • Loloda • Lorang • Loun • Luang • Luhu • Maba • Makian Barat • Makian Timur • Melayu Ambon • Melayu Bacan • Melayu Banda • Melayu Maluku Utara • Mangole • Manipa • Manombai • Manusela • Mariri • Masela Barat • Masela Tengah • Masela Timur • Masiwang • Modole • Moksela • Naka'ela • Nila • Naulu Selatan • Naulu Utara • Nusa Laut • Oirata • Pagu • Palumata • Patani • Paulohi • Perai • Piru • Roma • Sahu • Salas • Saleman • Saparua • Sawai • Seit-Kaitetu • Selaru • Seluwasan • Sepa • Serili • Serua • Sula • Tabaru • Taliabu • Talur • Tarangan Barat • Tarangan Timur • Tela-Masbuar • Teluti • Teor • Ternate • Ternateño[1] • Te'un • Tidore • Tobelo • Tugun • Tugutil • Tulehu • Ujir • Waioli • Watubela • Wamale Selatan • Wamale Utara • Yalahatan • Yamdena

l • b • s (https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Templat:Navbox&action=edit)

Bahasa-bahasa di Papua

Abinomn [3] • Abun [3] • Aghu • Airoran • Ambai • Anasi • Ansus • Arandai • Arguni • As • Asmat Pantai Kasuari • Asmat Tengah • Asmat Utara • Asmat Yaosakor • Atohwaim • Auye • Awbono • Awera • Awyi • Awyu Asue • Awyu Tengah • Awyu Edera • Awyu Jair • Awyu Utara • Awyu Selatan • Bagusa • Baham • Barapasi • Bauzi • Bayono • Bedoanas • Beneraf • Berik • Betaf • Biak • Biga • Biritai • Bonggo • Burate • Burmeso • Burumakok • Buruwai • Busami • Citak • Citak Tamnim •

Dabe • Damal • Dani Lembah Bawah • Dani Lembah Tengah • Dani Lembah Atas • Dani Barat • Dao • Dem • Demisa • Dera • Diebroud • Dineor • Diuwe • Doutai • Duriankere • Dusner • Duvle • Edopi • Eipomek • Ekari • Elseng [3] • Emem • Eritai • Erokwanas • Fayu • Fedan • Foau • Gresi • Hatam [3] • Hupla • Iau • Iha • Iha Pijin [4] • Irarutu • Iresim • Isirawa • Itik • Iwur • Jofotek-Bromnya • Kaburi • Kais • Kaiy • Kalabra • Kamberau • Kamoro • Kanum Bädi • Kanum Ngkâlmpw • Kanum Smärky • Kanum Sota • Kapauri • Kaptiau • Karas • Karon Dori • Kaure • Kauwera • Kawe • Kayagar • Kayupulau • Kehu [5] • Keijar • Kemberano • Kembra [5] • Kemtuik • Ketengban • Ketum • Kimaghima • Kimki • Kirikiri • Kofei • Kokoda • Kombai • Komyandaret • Konda • Koneraw • Kopkaka • Korowai • Korupun-Sela • Kosare • Kowiai • Kuri • Kurudu • Kwer • Kwerba • Kwerba Mamberamo • Kwerisa • Kwesten • Kwinsu • Legenyem • Lepki [5] • Liki • Maden • Mai Brat • Mairasi • Maklew • Melayu Papua • Mander • Mandobo Atas • Mandobo Bawah • Manem • Manikion • Mapia • Marau • Marind • Marind Bian • Masimasi • Massep [3] • Matbat • Mawes • Ma'ya • Mekwei • Meoswar • Mer • Meyah • Mlap • Mo • Moi • Molof [5] • Mombum • Momina • Momuna • Moni • Mor • Mor • Morai • Morori • Moskona • Mpur [3] • Munggui • Murkim [5] • Muyu Utara • Muyu Selatan • Nafri • Nakai • Nacla • Namla [5] • Narau • Ndom • Nduga • Ngalum • Nggem • Nimboran • Ninggerum • Nipsan • Nisa • Obokuitai • Onin • Onin Pijin [4] • Ormu • Orya • Papasena • Papuma • Pom • Puragi • Rasawa • Riantana • Roon • Samarokena • Saponi • Sauri • Sause • Saweru • Sawi • Seget • Sekar • Semimi • Sempan • Sentani • Serui-Laut • Sikaritai • Silimo • Skou • Sobei • Sowanda • Sowari • Suabo • Sunum • Tabla • Taikat • Tamagario • Tanahmerah • Tandia • Tangko • Tarpia • Tause • Tebi • Tefaro • Tehit • Tobati • Tofanma [5] • Towei • Trimuris • Tsaukambo • Tunggare • Una • Uruangnirin • Usku [5] • Viid • Vitou • Wabo • Waigeo • Walak • Wambon • Wandamen • Wanggom • Wano • Warembori • Wares • Waris • Waritai • Warkay-Bipim • Waropen • Wauyai • Woi • Wolai • Woria • Yahadian • Yale Kosarek • Yali Angguruk • Yali Ninia • Yali Lembah • Yaqay • Yarsun • Yaur • Yawa • Yei • Yelmek • Yeretuar • Yetfa • Yoke • Zorop

[1] Kreol • [2] Bahaso isyarat • [3] Bahaso isolat • [4] Bahaso Pidgin • [5] Indak diklasifikasikan
[a] juo dituturkan di Malaysia jo/ Brunei Darussalam. • [b] juo dituturkan di Timor Leste, Papua Nugini jo/ nagara-nagara Oseania lainnyo. *Italik*: Bahaso punah atau bahaso mati.

[*]**Catatan**: Kalimantan jo Papua di siko hanyo nan tamasuak dalam teritori Indonesia.

Didapek dari "https://min.wikipedia.org/w/index.php?title=Bahaso_Haji&oldid=1652972"

Laman ko tarakhia diubah pado 02.30, tanggal 5 September 2019.

Teks tasadio jo Lisensi Atribusi-BabagiSarupo Creative Commons; katantuan tambahan mungkin balaku. Caliak Katantuan Panggunoan untuak labiah jaleh.